

Jubileum docentky Evy Minářové

V letošním roce významné životní jubileum vysokoškolská učitelka, bohemistka a známá badatelka v oblasti stylistiky doc. PhDr. Eva Minářová, CSc. Takový okamžik bývá často impulsem k ohlédnutí se za dosavadními výsledky vědecké práce, popř. i k návratu až k jejím počátkům.

Vědecká dráha i dráha vysokoškolské učitelky jubilančky jsou od počátku spojeny s brněnskou univerzitou. Po absolvování oborů český jazyk a ruský jazyk na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity (tehdejší Univerzity J. E. Purkyně)¹ v r. 1965 a po několikaletém působení na středních školách v okrese Blansko nastupuje Eva Minářová v roce 1971 na tehdejší katedru filologie Pedagogické fakulty MU, z níž se později osamostatnila katedra českého jazyka. Od počátku se E. Minářová věnuje současné češtině, především stylistice. V r. 1980 obhájila na Filozofické fakultě MU disertační práci *Jazyk a styl současné publicistiky*,² v r. 1986 byla na Filozofické fakultě MU v Brně jmenována docentkou pro obor český jazyk.

Za dosud nejvýznamnější práci Evy Minářové je možné považovat spoluautorství monografií *Stylistika češtiny* (Praha 1991), *Stylistika současné češtiny* (Praha 1997), *Současná česká stylistika* (Praha 2003), na nichž se podílela spolu s Marií Čechovou, Janem Chloupkem, Marií Krčmovou. V těchto knihách jubilančka zpracovala tematiku publicistického stylu, do publikací z roku 1997 a 2003 je zařazena též dílčí kapitola o stylu reklamy. V roce 2008 je připravena k vydání zatím poslední z řady těchto „stylistických monografií“ – *Současná stylistika* autorek M. Čechové, M. Krčmové a E. Minářové.³ Kapitoly o stylu současné publicistiky v těchto publikacích ukazují, jak E. Minářová postihla vývojovou dynamiku publicistického stylu – uvedeme několik příkladů: ve *Stylistice současné češtiny* a v *Současné české stylistice* je ve srovnání se *Stylistikou češtiny* věnována daleko větší pozornost tzv. „módním výrazům“ a výrazům „odrážejícím dobu vzniku“; za všechny připomeňme známé doklady o nadbytečném užívání slova *filozofie*, s nímž se setkáváme od druhé poloviny 90. let stále častěji: publicistické texty nám nabízejí *filozofii trhu*, *filozofii podnikání*, a dokonce i *filozofii prodeje aut*; od 90. let sledujeme *politickou scénu*, *bankovní scénu* a *Současná česká stylistika* upozorňuje také na užívání sousloví se slovem *scénář*:

¹ Jméno Univerzita Jana Evangelisty Purkyně (UJEP) nesla Masarykova univerzita v letech 1960–1990, r. 1990 se vrátila k původnímu názvu Masarykova univerzita (název Univerzita Jana Evangelisty Purkyně přijala v r. 1991 založená univerzita v Ústí nad Labem). Budeme-li v tomto článku psát o brněnské univerzitě, budeme tedy užívat pouze názvu Masarykova univerzita, resp. zkratku MU bez ohledu na dobu, o které se hovoří.

² Rukopis disertační práce E. Minářové je uložen v knihovně Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, stejně jako rukopis její rigorózní práce z r. 1972 *Fonologický a morfologický popis mluveného jazyka v Blansku*.

³ Jan Chloupek 7. 10. 2003 zemřel.

scénář politický, tržní, popř. katastrofický a na další „módní“ výrazy. Zatímco ve *Stylistice češtiny* klade E. Minářová důraz především na psané publicistické texty, ve *Stylistice současné češtiny* (1997), a především v *Současné české stylistice* je již mnohem výraznější pozornost věnována i publicistice mluvené a uplatňování jazykových prostředků útvarů národního jazyka v ní.

Erudovanost ve stylistice a důkladnou znalost jazyka současné publicistiky prozrazuje kromě uvedených monografií i řada statí a studií Evy Minářové, např. *Frazeologismy ve stylu publicistickém, jejich proměny a funkce* (in: *Frazeológia vo vzdelávaní, vede a kultúre*, Nitra 1993, s. 275–281), *Obrazná vyjádření ve stylu publicistickém* (in: *Spisovná čeština a jazyková kultura 1993*, Praha 1995, s. 181–184), *Nespisovnost na stránkách denního tisku* (in: *Spisovnost a nespisovnost dnes*, Brno 1996, s. 201–203), *Výrazové prostředky současného publicistického stylu v češtině* (in: *Scientific Papers, vol. 41, book 1. Philology*, Plovdiv 2003, s. 403–409). Důkladnou znalost jazyka soudobého regionálního tisku a faktorů ovlivňujících styl soudobé regionální publicistiky (v případě Evy Minářové především regionálních periodik z rodného Blanska) prozrazují např. statí *Začátek a konec zpráv v regionálním tisku* (in: *Konec a začátek v jazyce a literatuře*, Ústí nad Labem 2001, s. 45–48), *Konstituující faktory stylu regionální psané publicistiky* (in: *Okraj a střed v jazyce a literatuře*, Ústí nad Labem 2003, s. 178–181). Od 90. let zaujímá ve vědecké práci E. Minářové důležité místo stylistická analýza textů reklamních, srov. např. *Stylová podoba současné reklamy* (in: *Jazyk a kultura vyjadřování*, Brno 1998, s. 57–62). Kromě toho jubilančka pravidelně navštěvuje konference o slangu a argotu pořádané v Plzni, přednášela na nich mj. o slangu současné sportovní publicistiky, o slangu amatérského a leteckého modelářství, sleduje, jak slangové výrazy stále častěji pronikají i do oficiálních projevů.

V posledních několika letech se zájem Evy Minářové obrací k další komunikační sféře – ke komunikaci církevní: zabývá se např. žánrovou typologií církevní komunikace – srov. *Nástin typologie textů církevní komunikace* (in: *Komunikace – styl – text*, České Budějovice 2006, s. 165–168), sleduje užití jazykových prostředků spisovných a nespisovných a frazeologii v textech církevní komunikace: *Spisovnost a nespisovnost ve stylu psané církevní publicistiky* (in: *Spisovnost a nespisovnost dnes. Zdroje, proměny, perspektivy*, Brno 2004, s. 238–241), *Parémie a frazémy v publicistice, jejich proměny a funkce se zaměřením na církevní publicistiku* (in: *Parémie národů slovanských II*, Ostrava 2005, s. 64–71). V roce 2006 se Eva Minářová jako členka autorského kolektivu vedeného Marcelou Grygerkovou podílela na publikaci *Specifika církevní komunikace*.⁴ Pasáž o stylu textů této komunikační sféry je zařazena i do *Současné stylistiky* (připravené k vydání). Charakteristice ja-

⁴ Publikace je výsledkem grantového projektu Grantové agentury ČR *Specifika církevní komunikace v českém kulturním prostředí*, jehož řešitelkou byla Marcela Grygerková z katedry českého jazyka Filozofické fakulty Ostravské univerzity, Eva Minářová byla spoluřešitelkou.

zyka publicistického stylu, reklamy i církevní komunikace věnuje E. Minářová také přednášky pro posluchače Univerzity 3. věku a přednášky pro studenty češtiny a lingvistických oborů na Humboldtově univerzitě v Berlíně i na jiných zahraničních univerzitách (Plovdiv, Bratislava), s nimiž trvale spolupracuje.

Zkušenosti z dlouholeté pedagogické praxe zúročila jubilanťka při psaní vysokoškolských skript pro studenty učitelství českého jazyka a literatury základní a střední školy a učitelství pro 1. stupeň základní školy – za všechny připomínáme publikace *Stylistika českého jazyka* (Brno 1983), *Cvičení ze syntaxe, stylistiky a lexicologie* (s P. Hauserem a F. Uhrem, 1. vyd. Brno 1986), *Stylistické minimum* (s J. Chloupkem a M. Krémovou, Brno 1987), *Základy stylistiky češtiny* (1. vyd. Brno 1996) a *Slohové vyučování* (1. vyd. Brno 1996). Poslední název ukazuje, že stranou zájmu Evy Minářové nezůstává ani výuka slohu na základních a středních školách. Svědčí o tom několik přednášek pro učitele a opět řada článků ve sbornících, např. *Tvořivost ve slohovém vyučování* (in: *Cesty k tvořivé škole*, Brno 1998, s. 235–238), *Vlastenecká výchova ve slohovém vyučování* (in: *Výchova k národnímu vědomí a národním hodnotám*, Brno 1999, s. 63–66). E. Minářová je také spoluautorkou učebnice *Český jazyk pro 5. ročník* (s H. Chýlovou, Z. Janáčkovou a J. Zbořilovou, Brno 1998) a souvislé řady cvičebnic pro 6., 7., 8. a 9. ročník, které vycházely pod názvem *Čeština hravě* (jejich dalšími autory jsou P. Hauser, K. Klímová, J. Kotulán, H. Kneselová, J. Obrovská-Tušková a K. Ondrášková).⁵ Významný je podíl E. Minářové na *Slovníku jazykovědné terminologie k učebnicím českého jazyka pro základní školy* (s P. Hauserem, K. Klímovou, H. Kneselovou, K. Ondráškovou, I. Kolářovou; Brno 2001), v němž zpracovala ve formě slovníkových hesel všechny termíny týkající se slohu, a této problematice se věnovala i ve stati *Stylistická terminologie na 2. stupni ZŠ jako prostředek poznání norem komunikace* (in: *Školská jazykovědná terminologie*, Praha 2002, s. 69–71). V letech 2005–2007 byla též spoluřešitelkou grantového projektu *Obsahová dimenze kurikula základní školy*.⁶ V rámci jeho řešení soustředila pozornost nejen na cíle českého jazyka a slohového vyučování, ale také na potřebu rozvíjení vyjadřovacích schopností a kultivace jazykové komunikace jako předpokladu úspěšného vzdělávání vůbec.

Eva Minářová je od r. 1998 je vedoucí katedry českého jazyka Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. Pod jejím vedením byla většina spolupracovníků zapojena např. do rozvojových vzdělávacích projektů *Další vzdělávání učitelů českého jazyka základních a středních škol* (2001, 2003) a *Kurz českého jazyka pro učitele nečeštináře a jiné pedagogické pracovníky* (2000–2003). V r. 2004 pořádala katedra českého jazyka pod vedením E. Minářové třídní vědeckou konferenci *Spisovnost a nespisovnost – zdroje, proměny, perspektivy*, jíž se zúčastnilo více než 100 lingvistů

⁵ Cvičebnice *Čeština hravě* pro 6., 7. a 8. ročník vycházely v Praze v letech 1998, 1999 a 2001, cvičebnice pro 9. ročník vyšla v r. 2003 v Úvalech u Prahy. P. Hauser je vedoucím autorského kolektivu těchto cvičebnic i následně uváděného *Slovníku jazykovědné terminologie*.

⁶ Řešitelem grantového projektu Grantové agentury ČR z let 2005–2007 byl Josef Maňák.

z české republiky i zahraničí, a také několik jednodenních konferenčních setkání (*Vlastní jména v mluvnici českého jazyka a v tradicích českého mluvnictví*, 1999; *Profesor Hauser jubilující*, 2001; *Čeština – bádání a učení*, 2006). Již více než 10 let pořádá katedra českého jazyka cyklus přednášek pro učitele základních a středních škol Forum bohemicum a pod vedením Evy Minářové tato tradice pokračuje. V současné době je školitelkou několika studentů v doktorských studijních programech Masarykovy univerzity.

Stálá spoluúčast na řešení grantových projektů, publikování dalších prací o stylu a vyučování slohu i organizační práce na katedře českého jazyka Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, práce se studenty bakalářského, magisterského i doktorského studia svědčí o tom, že vědecká a pedagogická činnost Evy Minářové rozhodně nejsou u konce. Do dalších let jí tedy můžeme popřát pevné zdraví, spokojenost, dostatek pracovního nadšení a další úspěchy v práci s českým jazykem.

Ivana Kolářová, Brno